

ZAKLJUČNA RIJEČ ZAGREBAČKOG NADBISKUPA MSGRA F. KUARIĆA

DRAGA MOJA BRAĆO,

Obraćanje sv. Pavla je događaj. U tom je događaju očit zahvat Duha Svetoga. To je moralno čudo. Savao nije bio raspoložen da uzvjeruje; on je bio progonitelj, neprijatelj, i to okrutan. S takvom nakanom putuje u Damask i tamo ga čeka Isus. Prispodoba o izgubljenom sinu ovdje je ostvarena u punini. Progonitelj biva pobijeden, ali ne da bude poražen nego da bude oslobođen, uzvišen, osvojen za istinu i ljubav.

„Savle, Savle, zašto me progoniš“ (Dj 9, 4)? Tu nam Isus također otkriva da je On dimenzija Crkve, da je On u Crkvi. Savao je progonio Crkvu. Dovodio je pred sudište sve one koji su se priznavali učenicima Kristovim, da budu suđeni i ubijani. Ne zaboravimo da je Savao čuvao haljine onih koji su kamenovali Stjepana!

Događaj obraćenja Savla je događaj velike nade. Otkriva nam da za Božju svemogućnost nema očajnog slučaja i da Bog može pobijediti i ovakvog protivnika i mrzitelja. Savao je bio čovjek sav u samom sebi, zbijen za ideju koju je nosio, u koju je vjerovao. I baš takvog ga je Isus osvojio, da bude sav zbijen u vjeri i ljubavi prema Isusu Kristu i Crkvi; da bude nosilac radosne vijesti narodima.

To je događaj jedinstven ali ne neponovljiv. On se može i danas dogoditi. Crkva treba vjerovati da ona i danas može za neprijatelje Božje moliti takav susret, takvo obraćenje. Zašto ne bismo pretpostavili da je u Savlovo obraćenje uložena smrt i molitva Stjepanova: „Gospodine, ne uzmi im ovo za grijeh!“ (Dj 7, 60). Iz mučeništva Stjepanova niknuo je opet jedan borac Božji, sav za Boga, sav za Isusa Krista, sav za spasenje ljudi. Gorjet će tom ljubavi da svima donese dar otkupljenja.

Svećenici govore kako se i danas, za vrijeme misija, događaju takva čudesa, možda tiša, skrivenija, ali događaju se. Svako obraćenje je objava Božja koja se može rukama pipati, očima gledati i ušima slušati, kao što to piše sv. Ivan započinjući svoju prvu poslanicu (1 Iv 1, 1). Ako se čovjek nakon trideset i četrdeset godina odsutnosti iz Crkve i življenja vjere pomiruje s Bogom, tada opet susrećemo Duha Svetoga koji osvaja da oslobodi.

I u našem vremenu postoje čudesna obraćenja koja nam navijestaju nadu. Ovakve nenadane, korjenite promjene, kad se mijenja unutarnji čovjek i njegova sudbina, zaista su čudo Božje; možemo reći veće čudo nego stvaranje svijeta. Osvojiti jednog Savla da od neprijatelja postane prijatelj koji će u svoje poslanice izliti svu svoju ljubav prema Isusu Kristu, osvojiti jednog Savla progonitelja da bude najveći apostol, veći je događaj nego stvoriti svijet. Jer nestvoreni svijet ne može pružiti otpor Božjoj svemoći, ali stvoreni čovjek može pružiti otpor Božjoj ljubavi. Kad je ta sloboda u otporu osvojena i pobijedena, to je čudo milosti, to je pobjeda Božje ljubavi u srcu čovjeka. To je čudo posebno uočljivo onda kad se događa neočekivano; kad bljesne kao munja.

Obračćenica Marija Mayer-Sevenich piše o svom obraćenju: „Nalazila sam se sama u sobi i bila sam zadubljena u jednu znanstvenu temu. Najednom sam spoznala: Bog postoji. Nekoliko minuta kasnije: Isus Krist je Bog. I kao treće: Katolička Crkva je prava” (Dr. O. Milan Šetka: *Moderne konverzije – kriterij za kršćanstvo i Crkvu*, Zagreb 1959, str. 102).

Paul Claudel opisuje događaj svog obraćenja za vrijeme božićnih vespera 25. prosinca 1886. u katedrali Notre-Dame: „U trenu se ganu moje srce i ja vjerovah. Vjerovah pristajući tako snažno, s takvim ushitom čitava svoga bića, s tako jakim uvjerenjem, tako izvjesno i nedvolumno, da iza toga sve knjige, sve umovanja, sve zgode uzburkanog života, ne mogoše moje vjere uzdrmati, zapravo, ni ganuti. Ujedanput ganutljivo osjetih nevinost, vječno djetinjstvo Božje, neizrecivu objavu” (ib. str. 101).

Andre Frossard, obraćenik u kapeli sestara pomirbenog klanjanja, u ulici Ulm, Latinska četvrt Pariza, piše: „Ušao sam u jednu kapelu Latinske četvrti da potražim prijatelja. Bilo je sedamnaest sati i deset minuta. Izišao sam u sedamnaest sati i petnaest minuta, a pratilo me prijateljstvo koje nije od ovoga svijeta. Ona sam ušao kao skeptik i bezbožac krajnje ljevice. I još gori od skeptika i od bezbožca – bio sam ravnodušan, zaokupljen nečim sasvim drugim, a ne Bogom, koga čak više nisam pomišljao ni nijekati... Nekoliko minuta kasnije izišao sam kao 'katolik, apostolski, rimski'. Nosio me, podizao, iznova hvatao i valjao val neiscrpivog veselja” (Bog postoji – ja sam ga susreo, Zagreb 1971, str. 10).

Obračćenje je susret, nezaboravan događaj. I Savla je taj susret s Isusom Kristom pred Damaskom nosio kroz cijeli život i kroz sve patnje koje je morao osobno pretrpjeti zbog imena Isusova; kroz bičevanja i tamnice, sve do same smrti nosio ga je doživljaj susreta koji mu je u dušu ulio neopozivu ljubav i nerazorivu vjeru.

Svi su obraćenici doživjeli osobni susret s Bogom, tako da je Bog za njih postao ljubljeni Ti, ne neki „onaj” nego ljubljeni Ti s kojim se zajedno, neodjeljivo, polazi kroz život. Obračćenje se ne mora dogoditi uvijek na tako eksplozivan način kao što se to zbilo kod Savla i kod nekih drugih obraćenika. Ali ono uvijek mora biti trajni proces u nama; naš proces. Obnova Crkve može se dogoditi samo kroz obraćenje.

U Crkvi smo poslije Koncila suočeni s jednom pojavom koja je dobila naziv osporavanje, kontestacija. Osporavateljima se voli davati etiketa: napredni, oni

koji pomiću naprijed i donose nešto novo. Oni bi imali biti pokretači obnove u Crkvi. S druge strane, promicatelji istinske obnove stavljaju naglasak više na obraćenje nego na osporavanje. Na temelju nekih pojava, plodova, činjenica možemo uočiti da su osporavanje i obraćenje dva različita stava i dvije različite psihologije; razlikuju se u metodama, ciljevima i raspoloženjima.

Dakako, samo Bog poznaje nakane i misli srdaca; On će suditi nakane i djela. Međutim, Isus je upozorio: „Dakle: po plodovima ćete ih njihovim prepoznati” (Mt 7, 20).

Ako zaoštrimo oznake jednog i drugog stava i ako uzmemo u obzir onu korozivnu kontestaciju, kako ju je nazivao Pavao VI, onda možemo uočiti različitost između kontestacije i konverzije.

I osporavatelj i obraćenik govore o obnovi. Samo, osporavatelj je sklon optuživati druge, a obraćenik počinje obnovu od samog sebe. Osporavatelj se na neki način vrti u svom egocentrizmu; on je mjera svega, izdvaja se iz cjeline Crkve koju obično uvijek stavlja na optuženičku klupu i zatvara se u svoj mali krug; na mjeru svoga mišljenja pripravan je raspeti cijelu Crkvu. Razmišlja izvan cjeline, nastupa protiv cjeline i stvara dijeljenje u cjelini. Poziva se na Evanđelje, ali ne na njegovu cjelinu, nego na izvučene rečenice; pada u napast da djeluje po metodama koje su nadahnute ideologijama čak suprotnim Evanđelju. Nije osjetljiv na cjelovitost istine, a jako je osjetljiv na to da se njegovo mišljenje smatra istinom, apsolutnom istinom; širi oko sebe neko ozračje gorčine, nemira, nepovjerenja i diobe. Krotkost, blagost, obazrivost obično mu nisu drage kreposti; smatra ih suviše pasivnima; on je za brzu akciju kojoj obično ne prethodi kontemplacija. Podliježe napasti da moli: „Bože, hvala ti što nisam kao ostali ljudi...” (Lk 18, 11). Tu je nešto nedorečeno, nesređeno. A to može biti i posljedica promašenog odgoja u djetinjstvu.

Obračćenik se susreo s Bogom. To iskustvo je u njemu snažna svjetlost, trajni izvor radosti koja mu proširuje srce. On je čovjek cjeline. Zato prihvaća i voli Crkvu jer zna kakav je dar u njoj primio i što mu ona daje. Osjetljiv je za cjelinu Istine kojoj ponizno podvrgava svoja mišljenja; poučljiv je i otvoren za druge. Oko sebe širi ozračje mira, zajedništva, suradnje u ljubavi. Evanđelje mu je temeljna inspiracija. U svojoj aktivnosti živi od susreta s Bogom; horizontalu ne suprotstavlja vertikalni, nego ih usklađuje sa svojim unutarnjim životom, za koji snagu crpi u svrhunaravnim izvorima milosti. Obračćenik u Božjim zapovijedima gleda svoje pravo oslobođenje; u zajedništvu Crkve vidi svoj radosni prostor života i djelovanja. On se ne stidi svoje Crkve makar zna da u njoj ima nesavršenih i grešnih članova. Obračćenik moli: Gospodine, smiluj se meni grešniku! Vjeruje da je „Ljubav velikodušna, dobrotiva je ljubav, ne zavidi, ljubav se ne hvasta, ne nadima se” (1 Kor 13, 4).

Obračćenici umnažaju obraćenike; privlačni su radošću i žarom vjere; svjedoci su puni pouzdanja, opraštanja i nade. Korozivna kontestacija, naprotiv, više vodi u apostazije nego u konverzije jer se suprotstavlja Crkvi i Kristu Crkve.

Stoga, braćo svećenici, i ja i svaki od nas moramo se postaviti pred Isusa Krista i ispitati se u svojoj vlastitoj savjesti što je s našim obraćenjem. Jesmo li mi u životu doživjeli svoj Damask? Da li je susret s Isusom Kristom tako snažno utis-

nut u našu dušu da nas nosi kroz cijelo svećeništvo i da radost vjere koju smo primili želimo podijeliti s drugima, objaviti drugima? Radosna vijest se može naviještati samo iz radosne duše koja je radosna u vjeri. U susretima s obraćenicima najviše iznenađuje to što su oni radosni ljudi, što im je Isus Krist zaista radost, što im je Crkva draga.

Smatram da je veliko dobročinstvo koje možemo činiti suvremenom čovjeku nevjere upravo naš dar, potpuno predanje, potpuno sebedarje Isusu Kristu, upravo to što smo osvojeni i oslobođeni kao što je to bio Savao. Tada i mi možemo naći način kako služiti čovjeku. Čovjek će nas tražiti jer će nas takve trebati.

Veliko dobročinstvo koje možemo dati suvremenom čovjeku jest molitva za njegovo obraćenje. Molitva u svoj širini, u svoj dubini, u svom bogatstvu svog sadržaja je izraz našeg sebedarja Isusu Kristu. Treba moliti za grešnike, makar kako bili veliki njihovi grijesi i makar kako nam se činili otporni Božjoj ljubavi. Savao nam je primjer da je nada i u njihovo obraćenje opravdana.

Moramo moliti i za svoje neprijatelje. Zaista ne bismo bili kršćani ako ne bismo za njih molili. Isus je rekao: „A ja vam kažem: Ljubite svoje neprijatelje...” (Mt 5, 44).

Ovdje bih samo kratko htio spomenuti jedan veliki sakrament našeg obraćenja, nezaobilazan sakrament našeg posvećenja, to jest sakrament pomirenja.

Zanimljivo je da se u Crkvi, no ne bih baš rekao u Crkvi nego među nekim članovima Crkve, sakrament pomirenja zapostavio, stavljen je gotovo na posljednje mjesto; a on je dar Kristova milosrđa. U taj sakrament Isus je sabrao i slio svu svoju opraštajuću ljubav. Bez skrušenog iskrenog priznavanja vlastite slabosti, vlastitih promašaja i vlastitih grijeha ne može se govoriti o obraćenju. Mi se možemo zalediti u svojoj osrednjosti i površnosti. Sakrament pomirenja uvijek nas poziva da uđemo u svoju savjest, da dođemo pred Boga i povjerimo svoju grešnost ali i skrušenost Crkvi, onome koji nam u ime Božje i u ime Crkve može reći: Ja te određujem od tvojih grijeha.

Zato bi sakrament pomirenja u našem životu trebao imati odlično mjesto. Treba naći ispovjednika prijatelja koji će nam govoriti istinu, koji će nam pomagati da sve više produbljujemo svoj susret s Bogom; da sve više Božjeg prostora bude u prostoru naše duše; da Bog bude sve slobodniji da vodi našu slobodu i ispuni naš život.

Pobožnost prema Majci Božjoj također je neprestana suradnja s Majkom Crkvom da nam posreduje darivanje Duha Svetoga, kao što je to molila i u zajednici apostolskoj na dan Duhova.

Euharistija: prisutnost, blizina, hrana, žrtva! Euharistija – živi Krist, kolika ljubav i koliki dar!

Završimo poticajem što ga je Léon Bloy davao svojim prijateljima s kojima je surađivao u njihovu rastu vjere, u njihovu otkrivanju Boga i konačno u njihovu obraćenju. To su bili Jacques Maritain i njegova žena Raïssa. Ona je u knjizi *Les grandes amitiés* – Velika prijateljstva zapisala i ovo:

„... I uvijek, prije nego bismo se razišli na počinak, molili smo zajedno krunicu klečeći na podu. Kakvu je 'nezaboravnu sliku vjere i poniznosti' davao tada

naš stari kum! Njegova sabranost bila je tako duboka, njegova ljubav i jednostavnost tako velika da sam, promatrajući ga, bila rastresena u svojoj molitvi.

'Trebalo moliti...', rekao nam je svima Léon Bloy. 'Trebalo moliti da bi se mogao podnijeti užas ovoga svijeta, treba moliti da ostanemo čisti, treba moliti da bismo dobili snagu čekanja. Nema očajja ni gorke žalosti za čovjeka koji mnogo moli. Ja vam to kažem. Kad biste znali koliko imam pravo na to... Vjera, Nada, Ljubav i Bol, koja je njihova podloga, to su dijamanti, a dijamanti su rijetki... Jako su skupi... Plaćaju se molitvom, koja je sama neprocjenjiv dragulj koji treba osvojiti...'" (Raïssa Maritain: *Les grandes amitiés*, Paris 1974, str. 434).

Draga braćo svećenici, služimo čovjeku otkrivajući mu Isusa Krista u svom naviještanju, u svom životu, u svojoj molitvi.

Ponovno naglašavam, molimo s vjerom i prenositi ćemo bregove, kao što je i Savao prenesen iz mržnje u ljubav.